

Euro Alanı'nda Bankacılık Birliği Hazırlıkları

İktisadi Araştırmalar Bölümü
Temmuz 2013

Gamze CAN
Uzman Yardımcısı

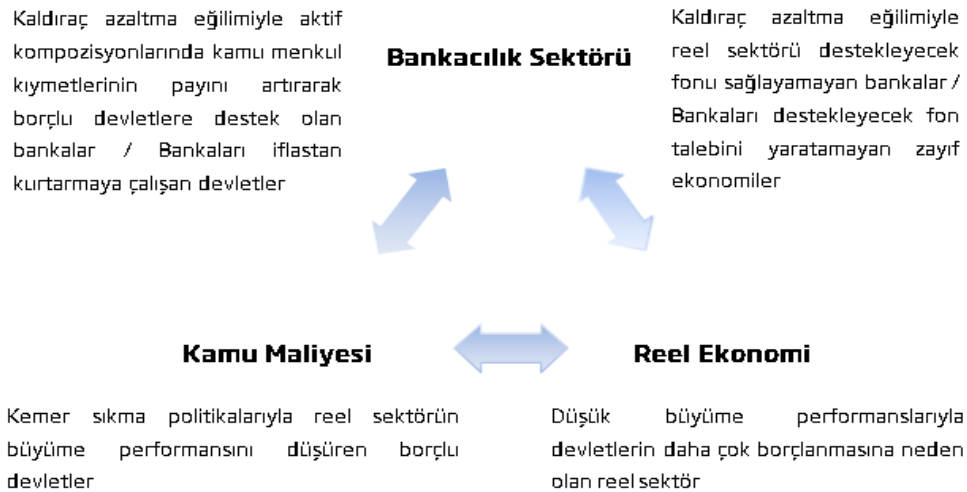
I- Giriş

2008 yılından bu yana dünya ekonomisini etkisi altına alan krizden en çok etkilenen sektörlerin başında bankacılık sektörü gelmektedir. Bu dönemde, başta ABD ve Avrupa kaynaklı olmak üzere özellikle küresel ölçekli bankaların piyasa değerleri önemli ölçüde azalmış, bu ülkelerde bankacılık sektörünün aktif kalitesi önemli ölçüde zayıflamıştır. Böyle bir ortamda, sistemik risk arz eden bankacılık sektöründeki olası bir çöküşün önüne geçilmesi adına kısa dönemli sorunlar kamu kesiminin sermaye desteği ile giderilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte, orta vadede sektöre yeniden işlerlik kazandırılması amacıyla ortak denetleme mekanizmalarının gerekliliği piyasaların gündeminde yer almıştır. Bu gereklilik aynı zamanda son birkaç yıldır yüksek sesle dile getirilen Euro Alanı'na yönelik bir bankacılık birliği projesi için de somut adımlar atılmaya başlanmasını sağlamıştır.

Bu çalışmada, krizin halen en fazla hissedildiği Euro Alanı'nda, ortak denetim mekanizmasının oluşturulmasına yönelik atılan adımların yanı sıra olası bir bankacılık birliğinin ikinci ve üçüncü ayağı olarak kabul edilen Euro Alanı mevduat sigortası ve kurtarma-tasfiye mekanizmasına ilişkin gelişmelerin de değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Önce Euro Alanı bankacılık sektörü sorunlu ülke ekonomileri üzerinden incelenmiş, ardından Aralık 2012'de üzerinde uzlaşmaya varılan Ortak Bankacılık Denetleme Mekanizması'na yer verilmiştir. Daha sonra ise, Haziran 2013'te üzerinde aşama kaydedilen ve bankacılık birliğinin ortak mevduat sigortası ve bankaların kurtarma-tasfiye programı planlarını içeren diğer adımlar değerlendirilmiştir.

II- Euro Alanı Bankacılık Sektörünün Görünümü

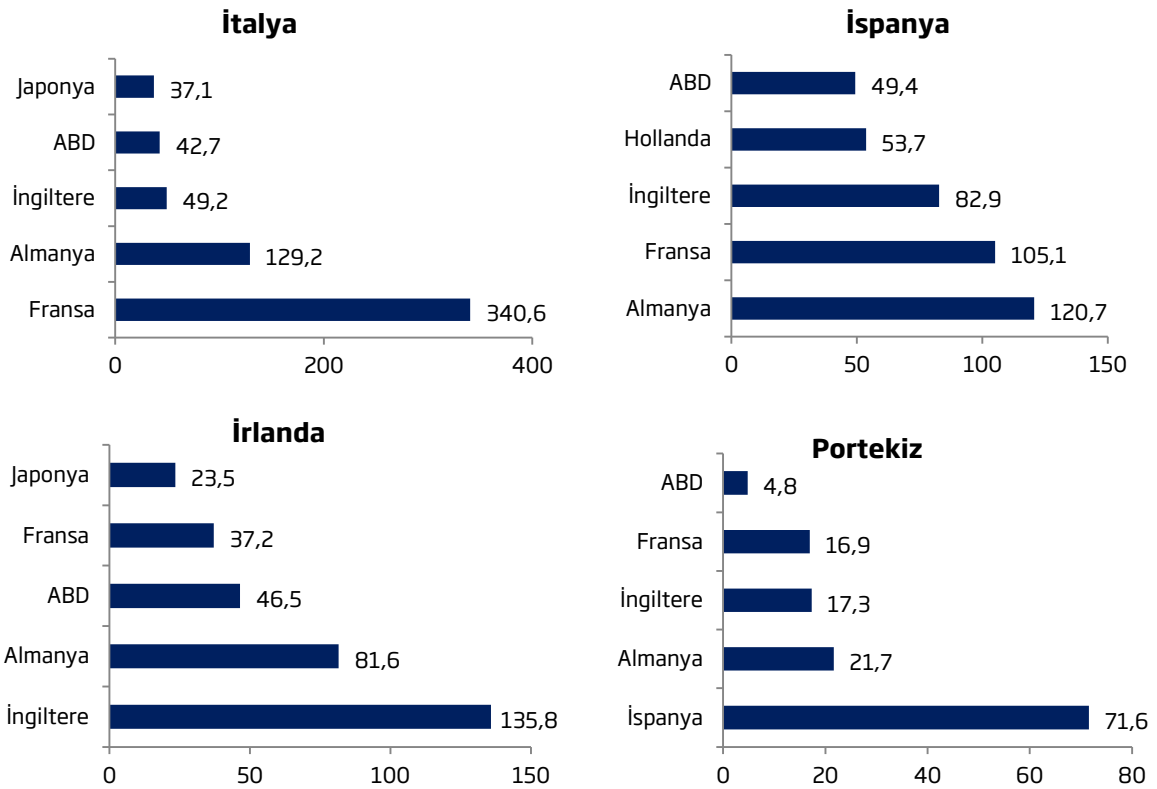
Günümüzde, özellikle Euro Alanı'nda kamu maliyesi, reel ekonomi ve bankacılık sektöründe süregelen belirsizlikler nedeniyle küresel piyasalar henüz sağlam bir zemine oturmamıştır. Bu gelişmede, finansal aracılık rolü nedeniyle mevcut konjunktürde önemli bir rolü olan bankacılık sektörüne ilişkin yapısal düzenlemelerde politika yapıcıların zamanında karar alamamış olmaları da etkili olmuştur. Kriz öncesi dönemde piyasalardaki yüksek likidite bankaların kaldıraç oranlarının yükselmesinde belirleyici olurken, sektörün denetlenmesi konusundaki zayıflıklar kendini kredi kalitesindeki bozulma ile göstermiştir. Krizin ikinci aşamasında ise sorunlu ülkelerin kamu maliyesi göstergelerindeki zayıflama, söz konusu ülkelerin uluslararası piyasalardan sermaye bulması konusunda zorluk yaşamasına neden olmuştur.

Ortak bir para politikasının uygulandığı Euro Alanı ülkelerinde ticari ve finansal ilişkilerin üst düzeyde entegre olmasına rağmen, maliye politikaları ile bankacılık sektörlerinin farklılıklar arz etmesi Euro Alanı'nın geleceğine ilişkin endişeleri canlı tutmaktadır. Diğer taraftan, 10 yılı aşkın bir süredir parasal birliğin bir parçası olan birçok Euro Alanı ülkesinin bu birliğin gerektirdiği ek sorumlulukları yerine getirmekte zorlandığı görülmektedir. Üye ülkelerin arasındaki dengesizliklerin kriz öncesi dönemde arzu edilen ölçüde azalmadığı ve hatta kriz sonrası dönemde Almanya, Hollanda gibi merkez ülkeler ile İtalya, İspanya gibi çevre ülkeler arasındaki ayrışmanın belirginleştiği görülmektedir. Finansal piyasalardaki yapışkanlık etkisi de, bu ayrışmanın oluşumunda olduğu kadar yayılmasında da önemli rol oynamaktadır.

Euro Alanı'nda sorunlu ülkelerin bankacılık sektörlerindeki riskler incelendiğinde, krizin söz konusu ülkelerden bölgenin geneline yayılmasında finans sektörünün rolü daha iyi anlaşılabilir. İtalya, İspanya ve Portekiz gibi ülkelerde Almanya ve Fransa gibi Euro Alanı'nın önde gelen ekonomilerinin aldıkları risklerin krizin başından bu yana kapanan pozisyonlara rağmen halen yüksek düzeyde seyretmesi dikkat çekmektedir. Yunanistan'da ise 2012 yılında gerçekleştirilen borç silme anlaşmasının ardından diğer Euro Alanı ülkelerinin aldığı riskler önemli ölçüde azalmıştır.

Aralık 2012'de Sorunlu Ülke Bankacılık Sektörlerinde Diğer Ülkelerin Aldığı Riskler (milyar USD)

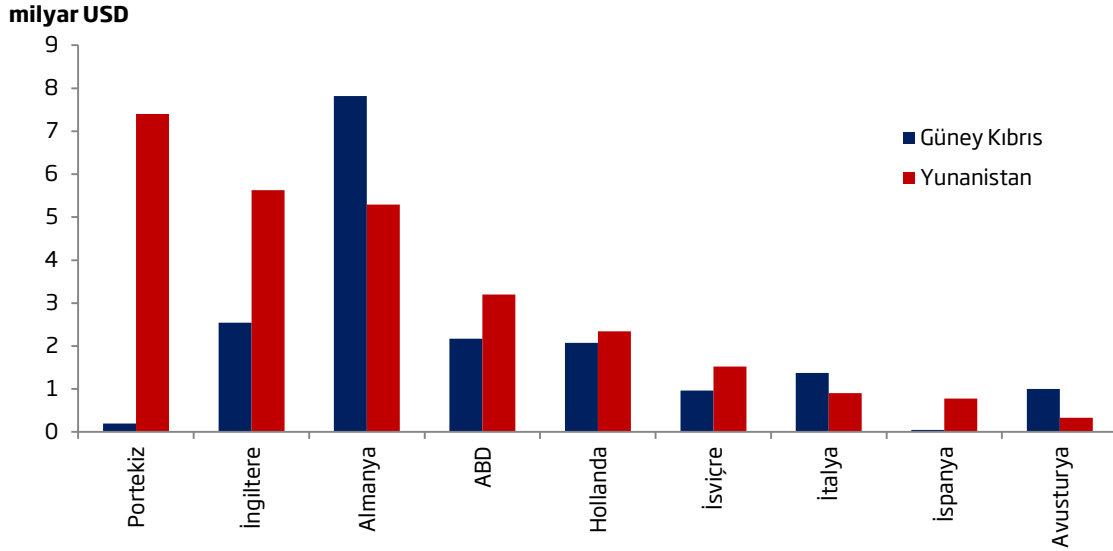

Kaynak: Bank for International Settlements (BIS)

Geçtiğimiz Nisan ayında Güney Kıbrıs bankacılık sisteminin çıkmaza girmesiyle birlikte Euro Alanı'nda ortak bir finansal denetim mekanizmasına duyulan ihtiyaç bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Yunanistan tahvillerine yüklü yatırımlar yapmalarının ardından Yunanistan ekonomisinde krizin derinleşmesiyle birlikte zor durumda kalan Güney Kıbrıs bankaları, ortak bankacılık birliğinin bu gibi krizleri önlemede etkili olabileceğine yönelik görüşlere güç kazandırmıştır. Ülkede krizin çözümü için iki büyük banka tasfiye edilip IMF ve Avrupa İstikrar Mekanizması'ndan (European Stability Mechanism-ESM) 10 milyar Euro tutarında yardım fonu kullanılmış

ayrıca mevduat büyüklüğü 100.000 Euro'nun üzerinde olan mevduat sahiplerinin hesaplarından bir kereliğine %10 oranında vergi kesilmiştir. Bu durum, daha önceleri geri planda kalan ortak mevduat sigortasının da olası bankacılık birliği içindeki rolünün önem kazanmasını sağlamıştır.

Güney Kıbrıs ve Yunanistan'da Diğer Ülkelerin Aldığı Riskler

Kaynak: BIS

Güney Kıbrıs krizinin ortaya çıkmasından önce de temel olarak İspanya ve İrlanda'da son yıllarda yaşanan sorunlar küresel ekonominin gündemini uzun süre meşgul etmiştir. Henüz endişelerin hafiflemekten uzak olduğu İspanya bankacılık sektöründe, krizin meydana gelmesinde 2000'li yıllarla birlikte konut kredilerinde görülen yoğunlaşma etkili olmuştur. Özellikle, küresel krizin etkileri ile patlayan konut balonu bankalarda takipteki alacaklar oranının hızla artmasına yol açmış ve bu gelişme yerel bankacılık otoritesinin denetim görevini tam olarak yerine getirmediği yönündeki görüşlerin gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu süreçte sorun yaşayan "caja"lar (ülkeye özgü küçük ölçekli tasarruf bankaları) arasında yeniden yapılandırma amacıyla doğrudan devlet desteğinin yanı sıra birleşme ve devralmalar gerçekleşmiş, ancak sorunların çözümünde başarılı olunamamıştır.

Yedi ayrı tasarruf bankasının (cajanın) birleşmesiyle oluşan ve ülkenin en büyük üçüncü bankası olan Bankia'nın Mayıs 2012'de iflas etmesi de ülkede denetim mekanizmasının güvenilirliğine ilişkin endişeleri artırmıştır. Nitekim İspanya Haziran 2012'de Avrupa Finansal İstikrar Fonu'ndan (EFSF) bankacılık reform programı için yardım talep etmiştir. IMF'nin İspanya finans sektörüne ilişkin hazırladığı birinci ilerleme raporuna göre sektörde istikrarın sağlanması; mali konsolidasyona, kredi koşullarının esnetilmesine, özel sektörün kaldıraç oranının sürdürülebilir düzeylere indirilmesine ve konut fiyatlarındaki düşüşün önlenmesine bağlı olduğu görülmektedir. Önümüzdeki dönemde kredi hacminin baskı altında kalması nedeniyle sorunlu kredilerdeki iyileşmenin tedrici bir şekilde gerçekleşeceği beklentisi dikkate alındığında, bankalara ek sermaye desteği sağlanması ve sorun yaşayan bankalar için yeni kurtarma planları gibi çözüm önerilerinin gündeme gelebileceği düşünülmektedir. ESM'nin fon desteği sağlamanın muhtemel olduğu bu süreçte, Euro Alanı ölçeğinde bir bankacılık denetimi mekanizmasının oluşturulması zorunlu hale gelmektedir. Bu ölçekte oluşturulacak bir denetim mekanizmasının, İspanya bankacılık sektörüne olan güvenin yeniden inşa edilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Bankacılık sektöründe sorun yaşayan bir diğer Avrupa ülkesi olan İrlanda'da da küresel finans kriziyle birlikte emlak fiyatlarında kaydedilen hızlı düşüşler ülke için daha büyük bir krizi tetiklemiştir. 2009'dan bu yana İrlanda'da kamu otoriteleri krizle mücadele için bankacılık sektörüne yaklaşık 63 milyar Euro sermaye enjekte ederken, bu gelişme bir miktar iyileşmeyi de beraberinde getirmiştir. Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) üç yıllık uzun vadeli refinansman operasyonları (Long-term Refinancing Operation-LTRO) kapsamında sağlanan destekler de ülkede bankacılık sektörünün bir miktar işlerlik kazanmasında etkili olmuştur. Ülkede geçtiğimiz Mart ayı itibarıyla yaklaşık iki yıl aradan sonra 10 yıllık hazine tahvili ihracına tekrar başlanması son dönemde gözlenen olumlu bir gelişme olarak kayda geçmiştir.

III- Euro Alanı'nda Bankacılık Birliği Oluşturulması Konusunda Kaydedilen Gelişmeler

Son aylarda Euro Alanı'nın gündeminde, sorunlu bankalarla ilgili olarak kurtarma planlarının şartlarının belirlenmesi, denetleme sisteminin anlaşılır ve saydam olması için gerekli düzenlemelerin yapılması, mevduat garantisi planının bir an önce karara bağlanması, likidite sıkıntılarını önlemek için alternatif kanalların oluşturulması bulunmaktadır. Bu çerçevede, Euro Alanı'nda karar alma otoriteleri sık sık bir araya gelmiştir. Genelde Eurogroup¹ tarafından düzenlenen toplantılarda Avrupa finans sistemini sağlamlaştırmak ve borç krizinin etkilerini hafifletmek adına alternatif çözüm önerileri üretilmeye çalışılmıştır. Euro Alanı ekonomilerinde etkili olan banka-kamu-reel sektör kısır döngüsünden çıkılabilmesi için öncelikle kamu kesimi ve bankacılık sektörü arasındaki ilişkinin kontrol altına alınması gerektiği konusunda ortak karara varılmıştır. Bu çerçevede, ortak bankacılık birliği en önemli gereksinim olarak gündeme gelmiştir. "Ortak Bankacılık Birliği" kapsamında ilk etapta ortak bir bankacılık denetleme yapısının oluşturulması, ardından da mevduat sigortası, bankaların yeniden sermayelendirilmesi ve banka kurtarma-tasfiye faaliyetlerine ilişkin alt süreçlerin kurgulanması kararlaştırılmıştır. Nitekim, ortak denetim mekanizmasının temelleri geçtiğimiz yılsonunda başarıyla atılmıştır. Aralık 2012'de gerçekleştirilen toplantıda bankaların ortak bir denetime tabi tutulmasına ve Avrupa Merkez Bankası bünyesinde kurulacak olan Tek Denetim Mekanizması'nın (Single Supervision Mechanism - SSM) bu denetim görevini üstlenmesine karar verilmiştir. Bu gelişmenin ardından Haziran 2013'te Eurogroup liderleri yaklaşık bir yıldır üzerinde çalıştıkları bankaların sermayelerini yeniden yapılandırma planını ve yetkinin ESM'ye verilmesi önerisini kabul etmişlerdir. Bu karardan bir hafta sonra da Avrupa Konseyi, yine bankalara yönelik ortak bir kurtarma-tasfiye programı üzerinde anlaşmaya varmıştır.

1. 'Tek Denetim Mekanizması'

2011'de hayata geçirilen Avrupa Finansal Denetim Sistemi ve Avrupa Bankacılık Otoritesi'nin (European Banking Authority-EBA) yerel denetçiler arasında koordinasyonu sağlamasına rağmen, bankacılık sektöründe denetimin tek çatı altından yürütülmüyor olması karar alma sürecinde etkin uygulamalara gidilmesine engel olmaktadır. Bankacılık sektörünün tek ve objektif bir yapı tarafından denetlenmesi gerektiği düşüncesi son yıllarda daha fazla destek görmektedir. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu konuya ilişkin olarak Haziran 2012'de yayımladığı raporunun ardından 12 Eylül 2012'de 'Bankacılık Birliği'ne Götüren Yol Haritası' olarak tanımladığı önergeyi üyelerine sunmuştur. Avrupa Konseyi'nde Aralık 2012'de kabul edilen önerge ile ortak denetim

¹ Eurogroup, Euro Alanı maliye bakanlarından oluşmaktadır.

mekanizmasının ECB'nin kontrolünde olması ve EBA'nın görev alanının yeni koşullara uygun hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Düzenleme ile birlikte Euro Alanı'ndaki tüm kredi kuruluşlarının denetlenmesi görevi ECB'ye verilmiştir. ECB'nin bu görevleri merkez bankası yetkilileri ve yerel otoriteler tarafından oluşturulan SSM aracılığı ile gerçekleştirmesi kararlaştırılmıştır.

Yasaya göre, aktif büyüklüğü 30 milyar Euro'nun üzerinde olan ya da toplam aktif büyüklüğü faaliyet gösterdiği ülkenin GSYH'sinin %20'sine tekabül eden bankalar ECB tarafından doğrudan denetlenecektir.² ECB ayrıca sistem açısından ikincil öneme sahip bankaların yerel denetim otoriteleri tarafından denetlenmesi sürecini de yönetebilecektir. Bu tür bankalar için ECB yerel otoritelere talimatları gönderecek ve yerel otoriteler uygulama sonuçlarını ECB'ye geri raporlayacaklardır. ECB gerekli gördüğü takdirde denetim standartlarının tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla söz konusu bankaları doğrudan denetleme kapsamına alabilecektir.³ SSM'nin öncelikle Euro Alanı'na üye olan ülkeleri kapsamı hedefleniyorsa da Euro Alanı'nda yer almayıp, denetim açısından bölge ülkeleri ile daha fazla entegrasyona girmek isteyen AB'ye üye ülkelerin de sisteme dâhil olmasına imkân tanınacaktır.⁴ Böyle bir yapı içerisinde SSM tamamen faaliyete geçtiğinde, ECB'nin yetki alanının Euro Alanı bankalarının toplam aktiflerinin yaklaşık %80'ini kapsayacağı öngörülmektedir.

Öte yandan, bankacılık sisteminin denetimi görevinin ECB'ye verilmesi, özellikle para politikası uygulamalarında bağımsız karar alma mekanizmasının zarar görebileceği endişelerini gündeme getirmiştir. Bu kapsamda, denetim mekanizmasının kurumsal yapısı büyük önem taşımakta; ECB bünyesinde yeni bir Denetim Kurulu (Supervisory Board) oluşturulması planlanmaktadır.⁵

Tek Denetim Mekanizması dolayısıyla ECB'ye atfedilen görevlerin başında bankaların sermaye yeterliliklerinin, kaldıraç oranlarının, likidite yönetimlerinin ve kamuoyunu aydınlatma kurallarına uyumlarının denetlenmesi yer almaktadır. Ayrıca yeniden yapılandırılması, kurtarılması, ya da tasfiye edilmesi gereken bankaların tespitini de SSM gerçekleştirecektir. ECB için özel olarak tanımlanmayan görevler ise yine yerel denetim kurumlarında kalacaktır. Yerel denetim kurumları ECB'ye gerekli görüldüğü durumlarda ve belirlenen kurallar çerçevesinde yardımcı olacaktır. ECB'den, SSM'in devreye girmesiyle birlikte para politikası ve denetim işlevleri arasında kesin bir ayırım oluşturması ve bu ayırımı her aşamada koruması beklenmektedir.

Özet olarak SSM Kapsamında ECB;

- Kredi kuruluşlarının yetkilendirilmesi ve yetkilerinin kaldırılması görevini üstlenecektir.
- Bankaların ortaklık yapılarındaki değişimleri denetleyecektir.
- Likidite, kaldıraç oranları, kamuoyunu aydınlatma politikaları gibi alanlarda Birliğin koyduğu kurallara olan uyumu takip edecektir.
- Birlik kanunlarına uygun olması koşuluyla kredi kuruluşlarına bazı ilave önlemleri zorunlu kılacaktır.
- Gerekli görüldüğü takdirde sermaye tamponu uygulamalarını devreye sokabilecektir.

² 6.825 Avrupa bankasından yaklaşık 200'ü bu tanıma uymaktadır.

³ Buna ilişkin koşullar net olarak henüz düzenlenmemiş olsa da böyle bir durumda ECB'nin ulusal denetimden üstün bir pozisyonda olacağı düşünülmektedir.

⁴ İngiltere, İsveç ve Çek Cumhuriyeti denetim birliğine katılmayı reddettiklerini, Polonya ise kabul ettiğini dile getirmişken, Euro Alanı dışında kalan diğer altı Avrupa Birliği üyesi henüz konuyla ilgili bir karar bildirmemişlerdir.

⁵ Böyle bir yapının kurulması için 3.000-4.000 kişilik bir istihdam gerekeceği öngörülmektedir.

- Bankaların sermaye yeterliliklerini ölçme ve değerlendirmede yol gösterici olacaktır.
- Bankaların benimsediği stratejilere, süreçlere ve mekanizmalara yönelik risk yönetiminin başarılı olup olmadığına karar verecektir.
- Stres testleri uygulayacaktır.
- Kredi kurumunun genel merkezi üye ülkelerin sınırları içerisindeyse denetimi konsolide bazda gerçekleştirecek, genel merkez üye ülkelerin dışında kalıyorsa konsolide bazda gerçekleştirilen yerel denetim sürecine eşlik edecektir.
- Kredi kurumlarıyla ilişkili finansal holdinglerin denetimine de katılacak, kanunlar tarafından koordinatör olarak atandığı durumlarda koordinatörlük görevlerini de üstlenecektir.
- Herhangi bir kredi kurumunun ihtiyati kuralları ihlal ettiği ya da gerekliliklerini karşılamadığı durumlarda erken müdahalede bulunarak diğer kuruluşlarla birlikte sorunlu kredi kurumu için iyileştirme planları hazırlayacaktır.
- Avrupa Denetçiler Kurulu ve Avrupa Bankacılık Otoritesi İşletme Kurulu toplantılarında diğer denetim kuruluşlarıyla eşit pozisyona ve söz hakkında sahip olacaktır.

SSM'ye katılan AB üyesi ülkelerde faaliyet gösteren bankalar ve bu ülkeler dışında faaliyet gösteren iştirakleri için mevcut denetim prosedürleri uygulanmaya devam edilecek olup denetim görevi ECB'ye devredildiğinden söz konusu uygulamalar ECB tarafından gerçekleştirilecektir.

Önergede ayrıca, ECB'nin yeni görevlerinin yanı sıra Euro Alanı ve diğer Avrupa ülkelerinin denetim mekanizmaları arasında oluşabilecek farklılıkların yaratacağı imkânların (denetimsel arbitraj) ortadan kaldırılması için EBA'ya büyük görev düştüğü de belirtilmiştir. EBA'nın Avrupa Birliği çapında yasal düzenlemelerin standartlaştırılması konusunda çalışması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Avrupa Bankacılık Otoritesi görevlerini yerine getirmeye devam edecek ve AB'ye üye 27 ülkenin tümüne yönelik standart kurallar oluşturma yönündeki çalışmalarını sürdürecektir.

Standart kurallar oluşturulmaması durumunda "tek denetim mekanizması" uygulamasının Euro Alanı içinde güçlü ekonomilerle zayıf ekonomiler arasındaki ayrımı artıracakđı gibi Euro Alanı ekonomileriyle diğer AB ülkeleri arasındaki ayrımı da belirginleştireceği yönünde kaygılar söz konusudur. Öte yandan, bu kararlar Euro Alanı'nda hizmet veren küresel ölçekli bankaları da ilgilendirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenlerle kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasına özen gösterilecek, ECB EBA'nın dışında Avrupa Tahvil ve Piyasa Otoritesi, Avrupa Sigorta ve Emeklilik Otoritesi ve EFSF'ye bağlı çalışan Avrupa Sistemik Risk Kurulu ile de işbirliği içinde olacaktır.

Sistem uygulanmaya başlandığında, ECB'nin ülkeler üstü konumu sayesinde SSM'nin siyasi dengelere dayanan banka-devlet ilişkilerini kırmada da etkili olması beklenmektedir. SSM'nin faaliyete geçmesiyle birlikte yapılan yardımlar devletin aracılığı olmadan doğrudan bankanın kendisine yapılacaktır. Böylece, finansal sektörden kaynaklanan riskin ülkenin kamu maliyesi yerine sorunlu bankaların bilançolarında izlenmesi ve bu tür riskler nedeniyle siyasi otoritenin ekonomi politikası uygulamalarına olası müdahalenin azaltılması hedeflenmektedir.

SSM ve önümüzdeki dönemde oluşturulması planlanan Bankacılık Birliği'ne ilişkin olumlu değerlendirmelerin yanı sıra birtakım çekinceler de bulunmaktadır. Ortak denetim mekanizmasının Euro Alanı'ndaki tüm bankaları kapsamaması SSM'ye ilişkin önemli bir risk unsuru olarak nitelendirilmektedir. Nitekim, İspanya bankacılık sektöründe sorunlu bir yapı arz eden cajaların (yerel tasarruf bankaları) büyük çoğunluğunun tek denetim

mekanizmasına girmek için gereken aktif büyüklüğü kriterini sağlayamamaları bu ülkede bankacılık sektörüne olan güveninin yeniden temin edilmesi planlarını olumsuz yönde etkileyebilecektir. Cajaların dışında, Almanya'da faaliyet gösteren ve IMF tarafından ülkenin finans sektörü için sistemik risk oluşturduğu ifade edilen çok sayıdaki "landesbanken" (yerel tasarruf bankaları) de yeni denetim mekanizmasının kapsamı dışında kalacaktır. Bu durum, finans sektörüne ilişkin endişelerin küçük bankalar üzerinde yoğunlaşarak devam edebileceğine işaret etmektedir. Finansal krizlerin bulaşıcı yapısı dikkate alındığında, sadece büyük uluslararası bankaların sağlıklı yapıda olmasının yeterli olmayacağı, piyasadaki nispeten küçük bankaların finansal yapılarının bozulmasının da finansal sistemin tümünü tehdit edebileceği bilinmektedir.

2. Avrupa Bankaları için Sermayenin Yeniden Yapılandırılması ve Kurtarma-Tasfiye İşlemlerine Yönelik Ortak Program Tasarısı

2013 yılının Haziran ayında, Eurogroup ve Avrupa Birliği Konseyi'nin Lüksemburg ve Brüksel'de bir hafta arayla gerçekleştirdikleri iki zirveyle birlikte Avrupa Bankacılık Birliği'nin kurulması sürecinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Söz konusu toplantılarda, bankaların yeniden sermayelendirilmelerine ilişkin yetkilerin devri ve ortak bir banka kurtarma-tasfiye planı oluşturulması konularında adımlar atılmıştır. Planların 2018 yılında yürürlüğe girecek olması sürecin yavaş ilerlediği algısını güçlendirmişse de önemli konularda art arda anlaşmaya varılması ve bölgede entegrasyonun ve güvenin desteklenmesi hususundan ödün verilmemesi piyasalarca olumlu karşılanmıştır.

21 Haziran'da Lüksemburg'da düzenlenen Eurogroup toplantısında sorunlu bankaların yeniden sermayelendirilmesi yetkisinin ESM'ye bırakılmasına karar verilmiştir. Alınan kararlar ile birlikte finansal kriz ortamında kamu kesiminin bankalarla bağının mümkün olan en son aşamada kurulması ve böylelikle kamu kesimi ile bankalar arasında oluşabilecek kısır döngüden kaynaklanan zararların en aza indirilmesi amaçlanmıştır. Toplantıda, SSM'in devreye girmesinin ardından uygulanması planlanan karara ilişkin operasyonel detaylar üzerinde de uzlaşmaya varılmıştır. Diğer taraftan, bankaların yeniden sermayelendirilmesi uygulaması kapsamında sağlanacak bir ESM desteğinin suistimal edilmesinin önüne geçilmesi amacıyla ESM üyesi ülkelerdeki finansal kuruluşların bu programa tabi olabilmeleri için karşılamaları gereken birtakım kriterler oluşturulmuştur. Bu kriterlere göre ESM'den yardım talep edilebilmesi için;

- yardım talep eden ülkenin sorunlu bankasına ya da bankalarına yurt içi sermaye desteği sağlanma imkanının bulunmaması veya böyle bir yardım sağlanması durumunda ülkenin kamu maliyesinin bozulacak olması,
- yardım talep eden ülkeye finansal destek sağlanmaması durumunda Euro Alanı'nda ya da Euro Alanı'na üye diğer bazı ülkelerde finansal istikrarın tehlikeye girecek olması,
- sorunlu kuruluşun ECB'nin belirlediği sermaye gereksinimlerini karşılayamıyor olması,
- söz konusu kuruluşun kötü gidişatının Euro Alanı ülkelerinin bir kısmında ya da bölgenin tümünde finansal istikrara yönelik ciddi tehlike arz etmesi veya bölge için sistemik risk oluşturuyor olması

gibi olasılıkların bulunması gerekmektedir.

Bu kararlardan bir hafta sonra gerçekleştirilen Avrupa Konseyi toplantısında ise sorunlu bankalara yönelik oluşturulması planlanan ortak bir kurtarma-tasfiye programına ilişkin taslak bir yönerge üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Konsey, Avrupa Parlamentosu'na taslak üzerinde müzakereleri başlatma ve yılsonuna kadar

sonuçlandırma çağrısı yapmıştır. Yeni düzenlemelerle birlikte yerel otoritelerin finansal kuruluşlar üzerinde sahip oldukları yetkilerin ve sektörü düzenlemek üzere kullandıkları politika araçlarının Avrupa genelinde standartlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçlar paralelinde temel bankacılık faaliyetlerinin sekteye uğramaması ve vergi mükelleflerinin finansal kuruluşların yaşadığı sorunlardan en az zararı görmesi hedeflenmektedir. Uzlaşılan taslak yönergede belirtilen kurtarma-tasfiye programının üç aşamaya ayrılacağı ifade edilmiştir. Bu aşamalar; hazırlık-önlem aşaması, erken müdahale ve tasfiye olarak belirlenmiştir.

Avrupa Konseyi tarafından yayınlanan duyuru metninde, planın aşamalarına ilişkin birtakım özelliklere yer verilmiştir. Bu çerçevede, hazırlık ve önlem ile erken müdahale aşamalarında, finansal kuruluşların mali yapılarında belirgin bir bozulma olması durumunda devreye alınacak bir kurtarma planı hazırlaması ve bu planı yıllık olarak güncellemesi talep edilmektedir. Ayrıca, ülkede kurtarma-tasfiye işlemlerinde yetkiye sahip kurumların da her bir kuruluşa ilişkin ilgili planları oluşturması öngörülmektedir. Finansal kuruluşlar için bir nevi stres testi niteliği taşıyan bu düzenlemelerle karar alıcılar hangi durumda ne ölçüde bir müdahalenin gerekli olacağını test edebileceklerdir. Öte yandan, söz konusu kurumlara, gerekli gördükleri takdirde zor durumda olan bir finansal kuruluşa özel yönetici atama yetkisi verilecektir.

Tasfiye aşaması kapsamında ise işletmenin tamamen ya da kısmen satışı, sorunsuz aktiflerin kamu tarafından idare edilen bir köprü kuruluşa geçici olarak devredilmesi, sorunlu aktiflerin ayrıştırılarak varlık yönetim şirketinin kontrolüne verilmesi ve çözümlene sürecinde zararların sermayedarlara ve sigorta dışında kalan kreditoirlere yüklenmesi maddelerine yer verilmiştir. Zararlar karşılanırken de 100.000 Euro olan mevduat koruma sınırı diğer sigortaların üstünde tutulacaktır. Ayrıca, yerel kurtarma-tasfiye otoritelerine tasfiye sürecinin uzun zaman alması, tasfiye sürecinde kuruluş içinde sürdürülmesi gereken fonksiyonların sekteye uğraması, tasfiye ile birlikte sorunların diğer kuruluşlara yayılma tehlikesinin oluşması ve ilgili yükümlülükte yüksek değer kayıplarına yol açılması durumlarında bazı yükümlülükleri, tamamıyla ya da kısmen uygulama dışında tutma yetkisi verilmiştir.

Toplantıda ayrıca, krizlere hazırlıksız yakalanmamak için "tasfiye fonu" adında bir yapının oluşturulması kararlaştırılmıştır. Söz konusu fonun her üye ülke için 10 yıl içerisinde devlet güvencesi altında olan sigortalı mevduat hacminin %0,8'ine ulaşması hedeflenmiştir. Tasfiye fonu ile mevduat garantisi fonunu birlikte ya da ayrı ayrı oluşturma tercihi üye ülkenin kararına bırakılacaktır. Tasfiye fonları ayrıca tasfiye programı altında olan finansal kuruluşlara geçici destek sağlama amacıyla da devreye girebilecektir.

IV. Genel Değerlendirme

Bölgeyi bankacılık birliğine götüren yol haritasının detaylarına ilişkin halen birtakım fikir ayrılıkları ve bu yolda bölgeyi bekleyen bazı belirsizlikler varlığını sürdürse de Avrupa Komisyonu, Tek Denetim Mekanizması ile bankacılık birliğine giden yolda ilk önemli ve somut adımı geçtiğimiz Aralık ayı itibarıyla atmış bulunmaktadır. ECB'nin denetim görevini üstlenmek için Mart 2014'e kadar hazırlıklarını tamamlayarak Birliğin denetim ayağını devreye sokması beklenmektedir. Böylelikle 2013'ün ilk yarısında üzerinde karara varılan ortak mevduat sigortası ve bankaların kurtarma-tasfiye planları için de bir temel inşa edilmiş olunacaktır. Nitekim, bankacılık birliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için söz konusu mekanizmaların birbirine entegre olması gerekmektedir. Bu süreç tamamlanmadan, sadece denetim ayağının çalıştığı bir durumda, SSM'nin problemleri tespit etmesinin ardından uygulamaya konabilecek politikalar için gerekli karar alma mekanizmaları bulunamayacak ve bankacılık birliği hedefi sağlam bir temele oturtulamayacaktır.

Yapısal gerekliliklerin yanı sıra Euro Alanı ülkelerinin sürece sağlayacakları destek de ayrıca önem arz etmektedir. Özellikle, Bölge'de ekonomik ve siyasi nedenlerle karar alma gücünün çoğunluğunu elinde bulunduran Almanya'nın süreçle ilgili takınacağı tutumun önümüzdeki dönemde de büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu çerçevede, Almanya'da önümüzdeki Eylül ayında gerçekleştirilecek genel seçimlere kadar

Avrupa Bankacılık Birliği'nin kurulması sürecinin nispeten daha yavaş ilerlemesi beklenmektedir. Öte yandan, ortak bankacılık denetim mekanizması planının gündeme gelmesinden sadece yedi ay sonra yani Aralık 2012'de onaylanmış olması Euro Alanı liderlerinin konuya olan hassasiyetlerini gösteren bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Bunu izleyen aylarda da bankacılık birliğinin tamamlayıcı unsurları olan ortak mevduat sigortası (yardım ve sermaye yeniden yapılandırma fonlarının programlanması) ve ortak kurtarma-tasfiye mekanizması alanlarında gelişmeler kaydedilmesi sürece ilişkin olumsuz beklentileri nispeten azaltmıştır. Haziran 2013'te atılan yeni adımlar, AB'nin finansal piyasalarda güven ve istikrar ortamının sağlanması için hazırlanan yol haritasına bağlı kalacağı şeklinde yorumlanmıştır.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İř Bankası A.ř.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İř Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değerşmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İř Bankası A.ř. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değerşiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İř Bankası A.ř. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.